

ÖZET: Sürekli ve fiili olarak radyasyon kaynakları ile çalışmayan veya dönüşümlü olarak çalışan memura sağlık izni verilip verilmeyeceği hk.(10/04/2017-2100)

Sürekli ve fiili olarak radyasyon kaynakları ile çalışmayan veya dönüşümlü olarak çalışan memura 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 103 üncü maddesine istinaden sağlık izni verilip verilmeyeceği hususunda görüş talep eden ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 103 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; *"Hizmetleri sırasında radyoaktif ışınlarla çalışan personele, her yıl yıllık izinlerine ilaveten bir ay sağlık izni verilir."* hükmü bulunmaktadır.

Ayrıca, 27/4/1939 tarihli ve 2/10857 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen ve 6/5/1939 tarihli ve 4201 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamnamenin 24 üncü maddesinde; *"Bu gibi müesseselerde, her röntgen mütehasssının veya röntgen ve radyom ile iştigal eden kimsenin senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapması mecburidir."* hükmü yer almaktadır.

7/9/1985 tarihli ve 18861 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Radyasyon Güvenliği Tüzüğü'nün "Terimler ve kısaltmalar" başlıklı 2 nci maddesinin (K) bendinde *"Radyasyon görevlisi, sürekli olarak denetimli alanlarda veya radyosyon kaynaklarıyla çalışan kişidir."*

Denetimli alanlarda veya radyasyon kaynaklarıyla geçici olarak veya ara sıra çalışan kişiler radyosyon görevlisi sayılmazlar." hükmü, 3 üncü maddesi ise; *"Radyasyon güvenliğine ilişkin hizmetler, Radyasyon Sağlığı ve Güvenliği Dairesince yürütülür."* hükmü yer almaktadır.

05/07/2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinin (1) bendinde, "Radyasyon görevlisi" ibaresinin *"Radyasyon kaynağı ile yürütülen faaliyetlerden dolayı görevi gereği, 24/3/2000 tarihli ve 23999 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinde toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı olan kişiyi,"* ifade edeceği belirtilmektedir.

24/03/2000 tarihli ve 23999 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinin (h) bendinde, "Radyasyon Görevlisi" ibaresinin *"Radyasyon kaynağı ile yürütülen faaliyetlerden dolayı görevi gereği, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı olan kişiyi"* ifade edeceği belirtilmekte, "Yıllık doz sınırları" başlıklı 10 uncu maddesinde ise *"Yıllık doz sınırları sağlığa zarar vermeyecek şekilde uluslararası standartlara uygun olarak, Kurum tarafından radyasyon görevlileri ve toplum üyesi kişiler için ayrı ayrı belirlenmiştir. Yıllık toplam doz aynı yıl içindeki dış ışınlama ile iç ışınlamadan alınan dozların toplamıdır. Kişilerin, denetim altındaki kaynaklar ve uygulamalardan dolayı bu sınırların üzerinde radyasyon dozuna maruz kalmalarına izin verilemez ve bu sınırlara tıbbi ışınlamalar ve doğal radyasyon nedeniyle maruz kalınacak dozlar dahil edilemez."*

a) Radyasyon görevlileri için etkin doz ardışık beş yılın ortalaması 20 mSv'i, herhangi bir yılda ise 50 mSv'i geçemez. El ve ayak veya cilt için yıllık eşdeğer doz sınırı 500 mSv, göz merceği için 150 mSv'dir. Cilt için en yüksek radyasyon dozuna maruz kalan 1 cm²'lik alanın eşdeğer dozu, diğer alanların aldığı doza bakılmaksızın ortalama cilt eşdeğer dozu olarak kabul edilir.

b) Toplum üyesi kişiler için etkin doz yılda 1 mSv'i geçemez. Özel durumlarda; ardışık beş yılın ortalaması 1 mSv olmak üzere yılda 5 mSv'e kadar izin verilir. Cilt için yıllık eşdeğer doz sınırı 50 mSv, göz merceği için 15 mSv'dir

c) 18 yaşından küçükler Tüzüğü'nün 6ncı maddesine göre radyasyon uygulaması içinde çalıştırılmazlar. Bu Yönetmeliğin 15inci maddesinin (b) bendinde belirtilen alanlarda, eğitim amaçlı olmak koşuluyla, eğitimleri radyasyon kaynaklarının kullanılmasını gerektiren 16-18 yaş arasındaki stajyerler ve öğrenciler için etkin doz, herhangi bir yılda 6 mSv'i geçemez. Ancak el, ayak veya deri için yıllık eşdeğer doz sınırı 150 mSv, göz merceği için 50 mSv'dir." hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla; Radyasyon Güvenliği Tüzüğüne göre "radyasyon görevlisi" ibaresi sürekli olarak denetimli alanlarda veya radyasyon kaynaklarıyla çalışan kişi olarak tanımlanmış, denetimli alanlarda veya radyasyon kaynaklarıyla geçici olarak veya ara sıra çalışan kişilerin radyasyon görevlisi sayılmayacağı ifade edilmiş; Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinde ise, "radyasyon görevlisi" ibaresinin "radyasyon kaynağı ile yürütülen faaliyetlerden dolayı görevi gereği, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı olan kişiyi" ifade edeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, sürekli olarak denetimli alanlarda veya radyasyon kaynaklarıyla çalışan ve belirlenen doz limitinin üstünde radyasyona maruz kalma olasılığı olan kişi, radyasyon görevlisi sayılmaktadır.

Bu çerçevede, memurun Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığına bağlı Radyasyon Sağlığı ve Güvenliği Dairesince "Radyasyon Görevlisi" sayılması halinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 103 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden sağlık izninden yararlanacağı mütalaa edilmektedir.

